

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษา
นอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายวิีเรียนด้วยตนเอง ในเขตกรุงเทพมหานคร"
ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เสนอตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
  - 2.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
  - 2.2 ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
  - 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
    - 2.3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
    - 2.3.2 งานวิจัยในประเทศไทย
  - 2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปัจจัย

ต่าง ๆ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน มีภารกิจในการให้บริการทางการศึกษาที่นอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ทั้งที่เป็นกิจกรรมหรือโครงการทางการศึกษาโดยเฉพาะหรือส่วนหนึ่งของกิจกรรม เพื่อบริการประชาชนรู้จักคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น ตลอดจนฝึกทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาความรู้เฉพาะอย่างตามความต้องการและความสนใจของประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนทุกประเภท ทุกวัย ทั้งในสังคมเมืองและชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เพิ่มผลผลิตและเพิ่มคุณภาพของประชาชนให้ชีวิตและความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยจัดกิจกรรมหรือโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ในลักษณะของการศึกษาตลอดชีวิต แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (วิโรจน์ ชวัญเกื้อ, 2530)

1. กิจกรรมด้านความรู้พื้นฐาน เป็นการให้ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต มุ่งชีวิตให้ผู้นับเรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีเครื่องมือในการประกอบอาชีพและรู้จักศึกษาหาข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบในการคิด การตัดสินใจในการดำรงชีวิตประจำวัน

2. กิจกรรมด้านทักษะเพื่อการดำรงชีวิต เป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานและการดำรงชีวิต เป็นรูปแบบของการศึกษาที่จัดกันตามความต้องการและความพร้อมของประชาชน เป็นการศึกษาที่ช่วยให้ผู้นับเรียนสามารถพัฒนาอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

3. กิจกรรมด้านข่าวสารข้อมูล เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์หรือความรู้รอบตัว เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมประเภทนี้ จัดขึ้นเพื่อป้องกันการล้าสมัยสื่อ เพื่อขยายและส่งเสริมความรู้ความคิดในการริเริ่มสร้างสรรค์ต่าง ๆ โดยจัดในรูปแบบ

ของการให้บริการความรู้ผ่านสื่อมวลชนทุกชนิด และแหล่งความรู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง
ทุกเรื่องทุกเวลา

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา แบ่งเป็น
3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดยการจัดการศึกษาในระดับมัธยมได้ใช้หลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
พ.ศ.2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2530
ตามลำดับ ทั้ง 2 หลักสูตรได้กำหนดวิธีการเรียนออกเป็น 3 วิธี คือ

1. วิธีเรียนในชั้นเรียน (ชร.)
2. วิธีเรียนทางไกล (ทก.)
3. วิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.)

การเรียนทั้ง 3 วิธีนี้ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิธีใดวิธีหนึ่งหรือจะเลือกเรียน
ทั้ง 3 วิธีในเวลาเดียวกันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการลงทะเบียนเรียนและความพร้อม
ของผู้เรียนในด้านเวลา ค่าใช้จ่ายและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน (กระทรวงศึกษาธิการ,
2530) รายละเอียดของแต่ละวิธีเรียนสรุปได้ดังนี้

1. วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ชร.) คือวิธีเรียนที่นักศึกษาจะต้องไปเข้าชั้นเรียน
เช่นเดียวกับนักเรียนภาคปกติในระบบโรงเรียน เพียงแต่ช่วงเวลาเรียนจะเป็นในตอนเย็น
หรือในตอนค่ำหลังจากที่ผู้เรียนว่างจากภารกิจประจำวันต่าง ๆ แล้ว เมื่อศึกษาเล่าเรียน
และทำกิจกรรมการเรียนจนครบเงื่อนไขตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ก็ให้จบการศึกษาแต่ละระดับ
เมื่อจบแล้วจะได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เท่ากับผู้เรียนในระบบโรงเรียน

ทุกประการ

2. วิธีเรียนแบบทางไกล (ทก.) เป็นวิธีเรียนที่เหมาะสมแก่ผู้ที่มีภารกิจมากจน
ไม่มีเวลาที่จะเข้าไปนั่งเรียนในชั้นเรียนได้เป็นประจำ เช่น อยู่ในชนบทที่ห่างไกลจาก
สถานที่ตั้งของสถานศึกษาหรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เมื่อผู้เรียนไปชั้นทะเบียน

เป็นนักศึกษาและลงทะเบียนเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดต่าง ๆ แล้ว ก็จัดทำหนังสือหรือตำราต่าง ๆ ที่นักศึกษาสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ โดยฝึกจัดทำแบบฝึกหัดต่าง ๆ ฟังรายการวิทยุจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยเครือข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษา (สวศ2) ออกอากาศทุกวันระหว่างเวลา 05.30-21.10 น. ในระบบ เอ.เอ็ม. ขนาดคลื่นความถี่ที่กรุงเทพมหานคร 1467 กิโลเฮิร์ตซ์ นอกจากนั้นนักศึกษาจะต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แต่ละระดับเมื่อเรียนจบตามหลักสูตรแล้วจะได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งมีศักดิ์สิทธิ์เท่ากับผู้เรียนในระบบโรงเรียนทุกประการ

3. วิธีเรียนด้วยตนเอง (ต่อ.) เป็นวิธีการเรียนที่มีลักษณะคล้าย ๆ กับวิธีการเรียนแบบทางไกล คือ นักศึกษาไม่ต้องไปเข้าชั้นเรียน จะใช้เวลาศึกษาค้นคว้าอ่านตำราต่าง ๆ ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ เสียค่าใช้จ่ายในการเรียนน้อยกว่าการเรียนวิธีเรียนแบบทางไกล ไม่ต้องกังวลกับการติดตามฟังรายการต่าง ๆ ซึ่งเป็นบทเรียนทางวิทยุ (ถ้าหากมีเวลาว่างจะเปิดฟังเสริมความรู้ก็เป็นผลดีแก่นักศึกษาเอง) ต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องมีเวลาพบกลุ่มไม่น้อยกว่า 75% ของเวลาที่พบกลุ่มทั้งหมด และต้องผ่านเกณฑ์การประเมินด้วย ถ้านักศึกษาที่สอบได้ครบหมวดวิชาและผ่านกิจกรรมกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็จะได้รับประกาศนียบัตรที่มีศักดิ์และสิทธิ์ที่จะนำไปศึกษาต่อหรือสมัครเข้าทำงานได้ เช่นเดียวกับผู้ที่จบจากในระบบโรงเรียนทุกประการ

กล่าวโดยสรุปนักศึกษาสามารถลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรได้ทั้ง 3 วิธี ดังนี้

1. วิธีเรียนในชั้นเรียน นักศึกษาจะต้องปฏิบัติตามดังนี้
  - 1.1 ฟังคำบรรยายในชั้นเรียนเป็นประจำในภาคค่าทุกวัน
  - 1.2 เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด
  - 1.3 วัดผลและเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียน
  - 1.4 เข้าสอบปลายภาคเรียน

2. วิธีเรียนทางไกล นักศึกษาจะต้องปฏิบัติดังนี้
  - 2.1 ศึกษาทเรียนด้วยตนเอง
  - 2.2 ฟังรายการวิทยุเพื่อเสริมความรู้จากบทเรียน
  - 2.3 พบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนด
  - 2.4 ทำกิจกรรม และทดสอบย่อยเพื่อเก็บคะแนนสะสมระหว่างภาคเรียน
  - 2.5 เข้าสอบปลายภาคเรียน
3. วิธีเรียนด้วยตนเอง นักศึกษาจะต้องปฏิบัติดังนี้
  - 3.1 ศึกษาตำราหรือแบบเรียนด้วยตนเอง
  - 3.2 ฟังรายการวิทยุเสริมความรู้ (ถ้ามีเวลา)
  - 3.3 พบกลุ่มเพื่อร่วมทำกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนด
  - 3.4 เข้าสอบปลายภาคเรียน

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสัมพันธ์ 3 วิธีเรียน สามารถนำมาเปรียบเทียบ

ได้ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบ

วิธีการเรียนทั้ง 3 วิธี (ชั้นเรียน ทางไกล ตนเอง)

วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ชร.)	วิธีเรียนแบบทางไกล (ทก.)	วิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.)
1. นักศึกษาได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครู อาจารย์ผู้สอนโดยตรงคล้าย ๆ การเรียนในระบบโรงเรียน แต่ใช้เวลาตอนเย็นหลังจากเลิกงานแล้ว	1. นักศึกษาหาความรู้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ จากตำราแบบเรียนและฟังวิทยุ หรือศึกษาจากสื่ออื่น ๆ เช่น จากกลุ่มเพื่อนจากห้องสมุด ศูนย์การเรียน	1. นักศึกษาศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากตำราแบบเรียนหรือสื่ออื่น ๆ เช่น ฟังวิทยุเข้าห้องสมุด ศูนย์การเรียน
2. เมื่อมีปัญหาการไม่เข้าใจในเรื่องใด นักศึกษาก็สามารถซักถามครูผู้สอนได้ทันที	2. เมื่อมีปัญหาการเรียนใด ๆ นักศึกษาจะใช้วิธีไปสอบถามเพื่อน ๆ ที่เรียนในกลุ่มเดียวกันหรือเก็บปัญหาไว้รอไว้สอบถามอาจารย์ประจำกลุ่มเมื่อมาเข้าพบกลุ่มก็ได้	2. เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจในเรื่องหัวข้อวิชาใด นักศึกษาต้องพยายามทำความเข้าใจกับเนื้อหาวิชานั้นด้วยตนเองหรือใช้วิธีสอบถามผู้ที่อยู่ใกล้ตนเอง เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้จงได้
3. การประเมินผลการเรียนโรงเรียนจะประเมินผลการเรียนระหว่างภาค คะแนน	3. การประเมินผลการเรียนนักศึกษาจะได้รับการประเมินผลระหว่างเรียน	3. ไม่มี การประเมินผลระหว่างภาคเรียน มีแต่การประเมินผลปลาย

วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ชร.)	วิธีเรียนแบบทางไกล (ทก.)	วิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.)
<p>เต็ม 50 คะแนน แล้วนำไป รวมกับคะแนนสอบปลายภาค เรียน 50 คะแนน เป็นผล การศึกษาแต่ละหมวดวิชา</p>	<p>และปลายภาคเรียน คะแนน ระหว่างภาคเรียน 40 คะแนน รวมกับคะแนนปลายภาคเรียน 60 คะแนน เป็นผลการศึกษา ของแต่ละหมวดวิชา</p>	<p>ภาคเรียนละ 1 ครั้ง คะแนนที่สอบได้แต่ละ หมวดวิชาถือว่าเป็นผล การศึกษาของหมวดวิชา นั้น ๆ คะแนนเต็ม 100 คะแนน</p>
<p>4. นักศึกษาที่จะมีสิทธิ์เข้าสอบ เพื่อประเมินผลปลายภาค เรียนจะต้องมีเวลาเรียนไม่ น้อยกว่าร้อยละ 70 ของ เวลาเรียนเต็ม</p>	<p>4. นักศึกษาที่จะมีสิทธิ์เข้าสอบ เพื่อประเมินผลปลายภาค เรียนจะต้องมีเวลาพบกลุ่ม ให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด</p>	<p>4. นักศึกษามีครลงทะเลเบียน หมวดวิชาใดที่มีสิทธิ์เข้า สอบเพื่อประเมินผลใน หมวดวิชานั้น และต้องมี เวลาพบกลุ่มให้ครบตาม เกณฑ์</p>
<p>5. นักศึกษาต้องเข้าร่วมกิจกรรม พบกลุ่มให้ครบตามโครงสร้าง ที่หลักสูตรกำหนด</p>	<p>5. นักศึกษาต้องเข้าร่วม กิจกรรมพบกลุ่มให้ครบตาม โครงสร้างหลักสูตรที่กำหนด</p>	<p>5. นักศึกษาต้องเข้าร่วม กิจกรรมพบกลุ่มให้ครบ ตามโครงสร้างหลักสูตร ที่กำหนด</p>
<p>6. นักศึกษาต้องมีเวลาเข้าชั้น เรียนวันละไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง 30 นาที หรือตาม ตารางเรียนที่โรงเรียน กำหนด ค่าใช้จ่ายในการ</p>	<p>6. นักศึกษามีโอกาสที่จะ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ในการเดินทางไปเข้าชั้น เรียน แต่จะต้องเป็นผู้ที่ สามารถควบคุมตนเองได้</p>	<p>6. นักศึกษามีโอกาสประหยัด ค่าใช้จ่ายและประหยัด เวลาเช่นเดียวกับการ ศึกษาแบบทางไกล แต่ผู้ที่ เลือกเรียนวิธีนี้จะต้องใช้</p>

วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ชร.)	วิธีเรียนแบบทางไกล (ทก.)	วิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.)
<p>เรียนสูงกว่าวิธีการเรียนแบบทางไกล และเรียนด้วยตนเอง</p>	<p>เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน จะต้องมีความขยันหมั่นเพียรที่จะศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>ความพยายามเป็นพิเศษกว่าวิธีการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนทางไกลโดยจะต้องจัดวิธีการเรียนด้วยตนเอง จะต้องพยายามไฝหาคำรู้ทุกวิถีทางโดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดและแหล่งวิทยากรต่างๆ มีความจำเป็นมากสำหรับการศึกษาด้วยตนเอง</p>
<p>7. นักศึกษาที่จะจบหลักสูตรได้ต้องเรียนและสอบผ่านหมวดวิชาบังคับและวิชาเลือกให้ครบตามเงื่อนไขของหลักสูตร คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หมวดวิชาบังคับ 5 หมวดวิชาหมวดวิชาเลือก 3 หมวดวิชารวมแล้วไม่น้อยกว่า 8 หมวดวิชา ทั้งนี้โดยใช้</p>	<p>7. นักศึกษาที่จะจบหลักสูตรได้ต้องเรียนและสอบผ่านหมวดวิชาบังคับและวิชาเลือกให้ครบตามเงื่อนไขของหลักสูตร คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หมวดวิชาบังคับ 5 หมวดวิชา หมวดวิชาเลือก 3 หมวดวิชารวมแล้วไม่น้อยกว่า 8 หมวดวิชา</p>	<p>7. นักศึกษาที่จะจบหลักสูตรได้ต้องเรียนและสอบผ่านหมวดวิชาบังคับและวิชาเลือกให้ครบตามเงื่อนไขของหลักสูตร คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หมวดวิชาบังคับ 5 หมวดวิชา หมวดวิชาเลือก 3 หมวดวิชารวมแล้วไม่น้อย</p>

วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ชร.)	วิธีเรียนแบบทางไกล (ทก.)	วิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.)
เวลาในการเรียนไม่น้อยกว่า 2 ปี ยกเว้นมีการเทียบโอนวิชาสามัญหรือวิชาอาชีพ ก็สามารถขอจบก่อน 2 ปีได้	ทั้งนี้โดยใช้เวลาในการเรียนไม่น้อยกว่า 2 ปี ยกเว้นมีการเทียบโอนวิชาสามัญหรือวิชาอาชีพก็สามารถขอจบก่อน 2 ปีได้	กว่า 8 หมวดวิชา ทั้งนี้โดยใช้เวลาในการเรียนไม่น้อยกว่า 2 ปี ยกเว้นมีการเทียบโอนวิชาสามัญหรือวิชาอาชีพก็สามารถขอจบก่อน 2 ปีได้

เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษา ทั้ง 3 วิธีเรียน วิธีเรียนแบบชั้นเรียนมีความคล้ายคลึงกันกับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน จะมีความแตกต่างกันเฉพาะด้านเวลาเรียนเท่านั้น ส่วนการศึกษาของวิธีเรียนแบบทางไกล และวิธีเรียนด้วยตนเองนั้น เป็นการศึกษาที่แตกต่างจากวิธีการเรียนในระบบโรงเรียนโดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะการศึกษาแบบวิธีเรียนด้วยตนเองนั้น เป็นการศึกษาที่รากฐานมาจากการสอบเทียบ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2534)

1. ระยะเริ่มแรก ยุคของการสอบประโยคและการสอบเทียบ

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญประเภทวิธีเรียนด้วยตนเอง นับได้ว่ามีมาตั้งแต่เริ่มมีการแบ่งส่วนราชการ กระทรวงธรรมการขึ้นในปี 2476 โดยในระยะแรกไม่เรียกการสอบเทียบแต่เรียกว่าสอบเป็นประโยคคือประโยคประถมศึกษา ป.3 และ ป.6 ซึ่งสังกัดอยู่ในกองสามัญศึกษา ทำหน้าที่สอบเทียบความรู้แก่ผู้ที่ทางการกำหนด ต่อมาภายหลัง

พ.ศ.2479 ได้ขยาย ป.3 เป็น ป.4 และได้เลิก ป.6

จุดมุ่งหมายของการสอบประโยค ก็เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ทรงบารหาการเป็นทหารเกณฑ์ที่มีความประสงค์จะรับราชการต่อไป เมื่อพ้นวาระปลดประจำการของทางราชการทหาร แต่มีปัญหากอยู่ที่ไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษา ระดับ ป.4 หรือ ป.3 ตามที่กฎระเบียบทางราชการได้กำหนดไว้ ดังนั้นทางกรมศึกษาธิการจึงออกระเบียบให้โอกาสแก่ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาให้มีการสอบเทียบความรู้ชั้นดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ 3 ฉบับ พ.ศ.2475 พ.ศ.2479 และ พ.ศ.2494 ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาไทย

ต่อมาในปี พ.ศ.2482 ได้ยกเลิกกรมศึกษาธิการและแยกหน่วยงานออกเป็น 2 กรม คือ กรมวิชาการศึกษา และกรมสามัญศึกษา การสอบเทียบความรู้จึงโอนมาอยู่ที่กองสอบไล่กรมวิชาการศึกษา เรียกว่า "การสอบเทียบความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อสิทธิบางอย่าง" ต่อมาในปี 2495 ได้มีการแบ่งส่วนราชการในกระทรวงศึกษาธิการใหม่ ซึ่งให้ตรงกับหลักการในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2494 จึงได้เปลี่ยนชื่อกรมสามัญศึกษาเป็นกรมวิสามัญศึกษา การสอบเทียบจึงโอนมาอยู่ที่กรมวิสามัญศึกษา และได้ขยายไปให้โอกาสแก่ผู้ที่มีอาชีพและหน้าที่อื่น ๆ อีกมากมาย เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือกลุ่มอาชีพที่มีมาตรฐานการศึกษายังต่ำอยู่ กล่าวคือประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นผู้ไม่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นจำนวนมาก ซึ่งจำเป็นต้องให้เขาเหล่านั้นได้มีโอกาสเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น และในระยะนี้เองที่การสอบเทียบเริ่มเป็นระบบ มีการกำหนดเนื้อหาหลักสูตรคือในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้สอบ 6 วิชา คือภาษาไทย เลขคณิต อ่านเอาเรื่อง ภูมิประวัติ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม และภาษาอังกฤษ และมีกฎเกณฑ์ในการตัดสินคือ จะต้องมีความสอบรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 และจะต้องให้คะแนนหมวดภาษาไทย หมวดสังคมศึกษาและหมวดวิชาเฉพาะแผนกแต่ละหมวดร้อยละ 33 และในปี พ.ศ.2501 การสอบเทียบก็มาขึ้นอยู่กับกองส่งเสริมและวัดผลการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่จัดการสอบประโยคเตรียมอุดมศึกษาทั่วราชอาณาจักร สอบเทียบความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อสิทธิบางอย่าง

และในปี 2505 ได้มีการแบ่งส่วนราชการกรมวิสามัญศึกษาออกเป็น 2 แผนก คือ แผนกวิวัฒนาการการศึกษาและทุเรียน ซึ่งมีหน้าที่สอบเทียบความรู้อัตงกล่าว และแผนกทะเบียนและประกาศนียบัตร ส่วนการวิวัฒนาการสอบนั้น ได้มีการสอบเตรียมอุดมศึกษา 2505 สำหรับนักเรียนปกติ และบุคคลภายนอกที่มาสมัครสอบ โดยมีการสอบพร้อมกันและใช้ข้อสอบร่วมกันโดยแยกเป็น 2 แผนก คือ แผนกอักษรศาสตร์ และแผนกวิทยาศาสตร์

นับแต่ปี พ.ศ.2505 ซึ่งมีผู้มาสมัครสอบเฉพาะประโยคเตรียมอุดมทั้งสิ้น 8,000 คนเศษ มีผู้สอบผ่าน 1,300 คนเศษ การสอบเทียบก็ได้รับความสนใจจากประชาชนเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ในปี พ.ศ.2512 มีผู้มาสมัครสอบเทียบถึง 11,889 คน และเพิ่มเป็น 16,851 คน ในปี 2514 อันนับเป็นการทำให้เพิ่มประสิทธิภาพของการขยายโอกาสทางการศึกษา และสนองต่อนโยบายของรัฐที่จะให้ประชาชนได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

2. ระยะที่ 2 ยุค ของการสอบสำหรับบุคคลภายนอก

ในปี พ.ศ.2515 ได้มีการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ขึ้น ทำให้มีการโอนอำนาจหน้าที่กองส่งเสริมและวิวัฒนาการศึกษา กรมวิสามัญศึกษาซึ่งรับผิดชอบในด้านการสอบเทียบอยู่ไปเป็นกรมวิชาการแล้ว เรียกว่าการจัดการสอบสำหรับบุคคลภายนอก แต่บุคคลทั่วไปก็ยังรับรู้และเรียกกันทั่วไปว่า "การสอบเทียบ" ซึ่งในขณะนั้น กระทรวงศึกษาใช้หลักสูตรประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พ.ศ.2503 และประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2506 อยู่ ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2518 และให้มีการสอบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับบุคคลภายนอก พ.ศ.2519 โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครสอบต้องมีพื้นฐานความรู้สอบได้ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น และเป็นผู้ที่มิได้ลงทะเบียนเป็นนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ระเบียบนี้ใช้ได้ไม่นานก็ถูกยกเลิกมาใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการสอบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับบุคคลภายนอกฉบับที่ 2 (พ.ศ.2521) แทน โดยปรับคุณสมบัติของผู้สมัครสอบให้เป็นผู้ที่ต้องมีพื้นฐานความรู้สอบได้ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า อันทำให้นักเรียนใน

ระบบโรงเรียนปกติมีสิทธิในการสมัครสอบได้โดยมีต้องลงทะเบียนเรียนแต่อย่างใด การสอบเทียบ
ในขณะนั้นกำหนดให้มีการสอบเฉพาะตัวประโยค คือ ป.7 ม.ศ.3 และ ม.ศ.5 เท่านั้น ซึ่ง
กรมวิชาการยังเป็นผู้ทำหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสอบการวัดผลอยู่

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรใหม่ 3 ระดับ คือ การศึกษาระดับ
ประถม ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 (ป.1-ป.6) และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
และมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ม.1-ม.3) และหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2524 (ม.4-ม.6) แทนหลักสูตรเดิม ทำให้กระทรวงศึกษาธิการต้อง
ปรับวิธีการจัดการสอบเทียบสำหรับบุคคลภายนอกเสียใหม่ ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.2520 และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ใช้ใหม่ โดยการปรับหมวดวิชาให้สอดคล้องกัน

3. ระยะที่สาม ยุคของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก

ในปี พ.ศ.2521 กระทรวงศึกษาธิการเริ่มมีนโยบายกระจายอำนาจการจัดการสอบ
เทียบความรู้จากกรมวิชาการ ไปให้หน่วยงานอื่นเพื่อให้กรมวิชาการสร้างข้อทดสอบมาตรฐานรายวิชา
ต่าง ๆ และรับผิดชอบการประเมินผล อันเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเต็มที่ จึงได้เริ่มมีการ
พิจารณาเกี่ยวกับการสอบเทียบสำหรับบุคคลภายนอกขึ้น และต่อมาในปี พ.ศ.2524 กรมวิชาการจึงได้
ทำการเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของการจัดการสอบเทียบบุคคลภายนอกเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ
พิจารณา และกำหนดให้ยังคงมีการสอบเทียบบุคคลภายนอกต่อไป แต่ให้กรมการศึกษานอกโรงเรียน
เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการสอบตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 เป็นต้นไป ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียน
ได้รับนโยบายและนำเอารูปแบบการสอบเทียบไปปรับให้เข้ากับหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน โดย
กำหนดให้มีการลงทะเบียน พบครูแนะแนว และต้องทำการศึกษาด้วยตนเอง มีการพบกลุ่มเพื่อร่วม
กิจกรรมและประเมินผลให้มีโรงเรียนเป็นสถานที่จัดการศึกษา เรียกว่าหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน
ประเภทบุคคลภายนอก และกำหนดระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประเภทบุคคลภายนอก พ.ศ.2526 ขึ้นและให้มีหน่วยงานที่

รับผิดชอบร่วมกันคือ กรมวิชาการศึกษา รับผิดชอบด้านวิชาการ ควบคุมดูแลด้านหลักสูตร คุณสมบัติของ
 ข้อสอบและมาตรฐานการศึกษาในระยะแรก ๆ กรมสามัญศึกษามีหน้าที่ให้ความร่วมมือในด้านอาคาร
 สถานที่ บุคลากร การบริการและการบริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาที่เป็นสถานที่พบกลุ่ม
 และร่วมเป็นหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก ส่วนกรมการศึกษานอกโรงเรียน
 ให้เป็นเจ้าของเรื่อง มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัด โดยประสานงานกับกรมวิชาการศึกษา กรมสามัญศึกษา
 ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงได้จัดตั้ง
 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก หรือที่เรียกว่า "ศบน." ให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ
 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอกโดยตรงในปี พ.ศ. 2527

4. ระยะที่ 4 ยุคการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนด้วยตนเอง

ปี พ.ศ. 2530 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ปรับปรุงการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
 สายสามัญระดับมัธยมศึกษาชั้นใหม่ โดยประกาศใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญใหม่
 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตร
 การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2530 โดยกำหนดให้มีวิธีเรียน
 3 วิธี คือวิธีเรียนแบบชั้นเรียน วิธีเรียนแบบทางไกล และวิธีเรียนแบบตนเอง การจัดสอบให้เป็น
 หมวดยวิชา มีการจัดการศึกษาเป็นปีการศึกษาละ 2 ภาคเรียน และให้อยู่ในความดูแลของศูนย์การ
 การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด (ดูรายละเอียดในหัวข้อที่ 1) ซึ่งการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
 ประเภทบุคคลภายนอกก็ได้ปรับมา เป็นการจัดการศึกษานอกโรงเรียนวิธีเรียนด้วยตนเอง

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

เมอร์เรย์ (Murray, 1964) เป็นบุคคลแรกที่กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ว่า เป็นความต้องการที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เป็นความต้องการทางจิตของมนุษย์ที่จะเพียรพยายามทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

แอทคินสัน (Atkinson, 1964) ได้อธิบายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลรู้ตัวว่าการกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินผลจากตัวเองหรือบุคคลอื่น โดยเทียบเคียงกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อกระทำจนสำเร็จหรือไม่พอใจในเมื่อกระทำไม่สำเร็จก็ได้

แม็คเคลแลนด์ (McClelland, 1969) ให้คำจำกัดความว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึงความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ

ประสาธ บัณฑิตวงกูร (2516) ให้ความหมายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จ เมื่อเผชิญกับอุปสรรคจะไม่ย่อท้อ แต่จะมีความวิริยะอุตสาหะที่จะฝ่าฟันอุปสรรคให้หมดไป บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีความรับผิดชอบสูงและชอบเป็นผู้นำ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความมุ่งมั่นของบุคคลที่จะเพียรพยายามไปให้ถึงจุดหมายที่ตั้งไว้โดยไม่ย่อท้อกับความยากลำบาก เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือผลสำเร็จทางการงาน ทำด้วยความตั้งใจและเชื่อมั่น มีความคิดเป็นของตนเอง

2.2 ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

แม็คเคลแลนด์ (McClelland, 1969) ได้สรุปลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

2.2.1 มุ่งกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จมากกว่าทำเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว

2.2.2 เลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้ และเหมาะสมกับกำลังความสามารถของตน

2.2.3 คิดว่าทุกสิ่งจะสำเร็จลงไปด้วยความตั้งใจจริง และทำงานจริงจังด้วย

ตนเอง ไม่ใช่เกิดจากความบังเอิญและไม่เชื่อในสิ่งมหัศจรรย์

2.2.4 ทำเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานที่ตนเองตั้งไว้ ไม่ใช่ทำเพื่อรางวัล หรือชื่อเสียง

สำหรับในประเทศไทย มีผู้พยายามอธิบายเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้หลายคน เช่น ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2522) กล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ดังนี้

1. ทำสิ่งที่ยาก ๆ มีความพยายาม สนุกสนาน และชอบที่จะทำกิจกรรมนั้น ๆ
2. ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ
3. มีความทะเยอทะยาน
4. ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
5. มีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมที่เด่นชัดและแน่นอน
6. พฤติกรรมที่แสดงออกจะมีเอกลักษณ์ของตัวเอง

พรณี ชูทัยเจนนิต (2523) ได้อธิบายว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะต้องเป็นผู้ที่มีความบากบั่น พยายามเอาชนะความล้มเหลวต่าง ๆ เป็นผู้ทำงานมีแบบแผน ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์ (2527) ได้กล่าวถึงลักษณะนิสัยพฤติกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 6 ด้าน ดังนี้

1. ความทะเยอทะยาน หมายถึงการแสดงออกของลักษณะนิสัยบุคคลที่มีความต้องการจะให้เห็นประสบความสำเร็จ โดยการตั้งความคาดหวังไว้สูง
2. ความกระตือรือร้น หมายถึงการแสดงออกของลักษณะนิสัยบุคคลที่มีความต้องการจะเห็นประสบความสำเร็จ โดยการตั้งความคาดหวังไว้สูง
3. ความกล้าเสี่ยง หมายถึงการแสดงออกของลักษณะนิสัยบุคคลที่มีการตัดสินใจ

ที่เด็ดเดี่ยวในการกระทำในสิ่งที่เป็นไปได้

4. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การแสดงออกถึงลักษณะนิสัยบุคคลที่มี การรักษาสีทึบหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด

5. การรู้จักวางแผนงาน หมายถึง การแสดงออกของลักษณะนิสัยบุคคลที่มีแบบแผน ในการทำงาน มีจุดประสงค์ที่เด่นชัดในการทำงาน

6. ความมีเอกลักษณ์ หมายถึง การแสดงออกของลักษณะนิสัยบุคคลที่เป็นตัวของ ตัวเองสูง ไม่เลียนแบบคนอื่น

2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.3.1 งานวิจัยในประเทศ

แม็คเคลแลนด์ (McClelland, 1961) ได้ศึกษาลักษณะเฉพาะ ของนักธุรกิจเกี่ยวกับความต้องการความสัมฤทธิ์กับพื้นฐานทางสังคม โดยดูจากอาชีพของบิดา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จัดการที่มาจากสังคมระดับกลางในประเทศไอบีแลนด์ อิตาลี ตูร์กี พบว่า ผู้ที่มีระดับพื้นฐานทางสังคมสูงขึ้น จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นด้วย

ฟอกซ์ (Fox, 1969) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับตัวแปรอื่น ๆ คือ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เชื้อชนบัญญัติ ฐานะเศรษฐกิจสังคม และ ระดับความปรารถนาทางการศึกษา โดยทำการศึกษากับเด็กเกรด 8 จำนวน 283 คน ในมลรัฐ เคนตักกี แถบตะวันตก (Western Kentucky) ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มี ความสัมพันธ์กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เชื้อชนบัญญัติ และฐานะทางเศรษฐกิจ

แรฟฟินี (Raffini, 1970) ได้ทำการศึกษาผลของแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ และการจำของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในรัฐอิลลินอย ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่านิสิตที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

ราย (Rai, 1980) ได้ทำการเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ โดยศึกษากับนักเรียนชายในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 300 คน ซึ่งเลือกมาจากนักเรียนที่เรียนวิชาชีววิทยาจาก 12 โรงเรียนในเมืองอัครา (Agra City) ในประเทศอินเดีย โดยแบ่งกลุ่มตามคะแนนจากแบบทดสอบ เป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำ ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำ จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

2.3.2 งานวิจัยในประเทศไทย

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีผู้ทำการศึกษาดังนี้ ประสาท บัณฑิตวงกูร (2516) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์

จินตนา อินทรไทย (2525) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

ดารณี วงษ์อ่อนน้อย (2525) ได้ศึกษาการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการให้คำปรึกษาแบบเป็นกลุ่มนักเรียนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร จำนวน 16 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มหนึ่งได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่ม อีกกลุ่มหนึ่งได้รับคำปรึกษาโดยใช้เอกสารสนเทศเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับเอกสารสนเทศ

ทศพร ประเสริฐสุข (2525) ได้ศึกษาการสร้างโมเดลการสอนแบบ
กระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับเด็กด้อยสัมฤทธิ์ กลุ่มตัวอย่าง เป็น
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง
กลุ่มควบคุมและกลุ่มปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า โมเดลการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนา
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถใช้สอนเพื่อเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้สูง

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งสิ้น สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มี
ความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ การอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจและอาชีพ
ของบิดาที่แตกต่างกัน จะทำให้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน และยังสามารถจะปลูกฝังให้ผู้เรียน
เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ โดยการใช้นโยบายกระบวนการพบกลุ่ม ซึ่งจะช่วยพัฒนาแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กรีน และ ฟาร์กูดาร์ (Green and Fargutar, 1965) ได้ทำการวิจัยเพื่อ
ตรวจสอบความสัมพันธ์ด้านบุคลิกภาพตัวแปรทางด้านความรู้ความเข้าใจ (cognitive) กับผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียน (G.P.A.) โดยการศึกษาจากเด็กชั้นมัธยมศึกษาในระดับ 11 ทั้งนักเรียนเชื้อชาติ
นิโกร และผิวขาวในรัฐมิชิแกน เป็นชาตินิโกรจำนวน 233 คน ชาย 104 คน หญิง 129 คน
เป็นชาติผิวขาวจำนวน 515 คน ชาย 254 คน หญิง 261 คน โดยกลุ่มตัวอย่างนี้ถูกเลือก
อย่างสุ่มเพื่อที่จะได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากทุกสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม
กลุ่มตัวอย่างนี้จะถูกทดสอบด้วยแบบวัดมิชิแกน (Michigan State M. Scale) ซึ่งใช้วัด
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดความถนัดและผลสัมฤทธิ์จากทางโรงเรียนที่ได้จาก G.P.A.
ผลจากการวิจัยพบว่านักเรียนจากชนชาติทั้ง 2 ยกเว้นนิโกรเพศชาย คะแนนจากแบบวัด
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบวัดความถนัดมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนจากเชื้อชาติที่ต่างกันทั้ง 2 เชื้อชาติ ยกเว้นนิโกรเพศชายที่แบบวัดความถนัด
ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่มีความสัมพันธ์กับแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

(M Scale) อย่างมีนัยสำคัญและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญ สำหรับทุกกลุ่มที่ศึกษา จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทางด้านบุคลิกภาพ (non-intellectual) คือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีส่วนสัมพันธ์กับผลการเรียนสำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม ยูยีน (Eugene, 1969) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับ 8 ในโรงเรียนรัฐโอไอโอ ผลจากการวิจัยพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็น องค์ประกอบหนึ่ง ร่วมกับองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ ความไม่เข้มงวดกวดขัน ความวิตกกังวล ความคาดหวังในการศึกษา ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .55

รัสเซลส์ (Russell, 1969) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมศึกษาระดับ 9 โดยใช้แบบสอบ California Achievement Test วัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาอังกฤษ การอ่านและเลขคณิต ซึ่งปรากฏว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษ การอ่าน และเลขคณิตมีค่าเท่ากับ .718 .629 และ .604 ตามลำดับ ผลจากการวิจัยนี้เป็นเครื่องชี้ ให้เห็นว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีผลต่อการเรียนสูง

ลิดดีโคท (Liddicoat, 1972) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างนิสิตหญิงสาขา ศิลปศาสตร์ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และต่ำกว่าระดับความสามารถในองค์ประกอบที่ไม่ใช่ สติปัญญา ซึ่งได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ นิสัยในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเฮอร์ เรนโคห์ล (Herrenkohl's Achievement Motivation Survey) ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถนั้น มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตันแฮม (Dunham, 1973) ได้ทำการศึกษาถึงองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญาใน การพยากรณ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระหว่างปี ค.ศ.

1970-1971 จำนวน 303 คน ของวิทยาลัยแฮนโอเวอร์ ในรัฐอินเดียน่า (Hanover College Indiana) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบของสเทอร์น (Stern's Activities Index) ซึ่งเป็นดัชนีที่ใช้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3 ด้าน คือ ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (need achievement) ระดับผลสัมฤทธิ์ (ego achievement) และความคาดหวังในการสัมฤทธิ์ผล (fantasied achievement) รวมทั้งแบบสอบ อีพีพีเอส (The Edwards Personal Preference Schedule: EPPS) ซึ่งวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อีกด้านหนึ่ง และใช้คะแนนเฉลี่ยสะสมชั้นปีที่ 1 เป็นตัวแปรเกณฑ์ ผลจากการวิจัยปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวทำนายดังกล่าว มีค่า .69 และสามารถร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 45

สำหรับในประเทศไทย ร้าไพทีย์ ธีรนิติ (2514) ก็ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเช่นกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยครู จำนวน 240 คน ชาย 120 คน และหญิง 120 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ ฮิวเบอร์ต เจ. เอ็ม. เฮอร์แมนส์ และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนนั้น พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยประจำภาคต้นปีการศึกษา 2515 ผลของการวิจัยปรากฏว่า

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
2. ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง และกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1
3. ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างนักศึกษาชาย และหญิง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษาของประสาธ บัณฑิตวงกูร เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์การคิดแบบอเนกนัย จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า

1. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ต่างก็มีความสัมพันธ์กันในทางบวก
2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ของเด็กชาย และเด็กหญิงไม่แตกต่างกัน

2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และปัจจัยต่าง ๆ

2.4.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (สุนันท์ ศลโกสม, 2525) หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ การเรียนการรู้ที่เกิดจากการฝึกฝนอบรม หรือจากการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถ หรือระดับความสัมฤทธิ์ผล (Level of accomplishment) ของบุคคลว่า เรียนแล้วรู้เท่าใด มีความสามารถชนิดใด

โอเฟิล (Woefle, 1969) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ (Deal Woefle, 1969) ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ก็พบว่า มีผู้ทำการวิจัยไว้เป็นจำนวนมาก โดยทำการศึกษากับนักเรียนและนักศึกษาในหลายระดับ แต่เนื่องจากการศึกษาในครั้งนั้นศึกษาเฉพาะนักศึกษาคณะศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนด้วยตนเองเท่านั้น และยังไม่มีการวิจัยโดยเฉพาะ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนวิธีเรียนในชั้นเรียน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ วิธีเรียนทางไกล หรือวิทยุไปรษณีย์

แต่เนื่องจากการศึกษาประเภทวิธีเรียนด้วยตนเองนั้น มีความแตกต่างบางประการจากงานวิจัยข้างต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยจะขอเสนอ

ตามลำดับดังนี้

2.4.2 ปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

เขาวิน วิริยะเพ็ชร (2519) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ระหว่างผู้สำเร็จการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับที่ 3 กับผู้สำเร็จชั้น ป.7 จากโรงเรียน ตามปกติในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาผู้ใหญ่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชา คณิตศาสตร์ต่ำกว่า และยังพบว่าองค์ประกอบที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่ ความถนัดทางการเรียน และสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ศุภธรร งามมูข (2524) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาผู้ใหญ่วัดช่องลม เขตห้วยขวาง พบว่าวิธีการสอนแบบการแสดง บทบาทสมมติ ความเหมาะสมในการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และมีผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากร และธรรมชาติของนักศึกษา

ไพเราะ พุ่มมั่น (2525) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าความ ถนัดทางการเรียน สถิติการเข้าชั้นเรียน และจำนวนครั้งของการทดสอบย่อย มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญถิ่น โยธะไชยสาร (2525) ศึกษาการเรียนบทเรียนโปรแกรม วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง "พลังงาน" ของนักศึกษาผู้ใหญ่ พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียน บทเรียนโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง "พลังงาน" ของนักศึกษาผู้ใหญ่สูงกว่าคะแนนเฉลี่ย ของการทำแบบทดสอบก่อนการเรียนบทเรียน

อดุลย์ เขียวอ่อน (2526) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ความถนัดทาง

การเรียนรู้นามธรรม ความถนัดทางการเรียนคณิตสัมพันธ์ ประสิทธิภาพในการสอนของครู ประเภทความรู้เดิมของนักศึกษาอัตราส่วนของนักศึกษาต่อห้อง และอายุนักศึกษามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

วิกรม ชุ่มสาย ๗ อยุธยา (2526) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทย เรื่อง ประโยค (ความหมายและชนิดของคำ) ของนักศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มที่เรียนบทเรียนโปรแกรมกับที่เรียนด้วยวิธีการสอนปกติไม่แตกต่างกัน

วิรุฬ นิลโมจน์ (2526) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท.3) ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 ที่เป็นไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ความถนัดทางการเรียนภาษาไทย การฟังรายการวิทยุ การดูโทรทัศน์ และการอ่านหนังสือภาษาไทยที่บ้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

ศิริลักษณ์ สุขสวัสดิ์ (2526) ศึกษาองค์ประกอบที่มีข้อบกพร่องของ สติปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 ในจังหวัดพิจิตร ที่ส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 4 พบว่า จำนวนครั้งที่นักศึกษาขาดเรียนวิธีสอบแบบอภิปราย และเวลาที่นักศึกษาต้องทำงาน มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาตามลำดับ

พลทอง ปิยนันต์ (2526) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5 ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 ในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร พบว่าความถนัดทางการเรียน อายุของนักศึกษา การเข้าชั้นเรียน เวลาในการทำงานของนักศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อุทัย หุ่นแดง (2526) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 4 หมวดสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาผู้ใหญ่ โรงเรียนสุโขทัย เขตคูสิต กรุงเทพฯ ที่เรียนโดยชุดการเรียนมินิคอร์สกับการสอนปกติ พบว่ากลุ่มทดลองที่เรียนโดยชุดวิชามินิคอร์ส มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนปกติ

วรรณ ใตีสถาน (2526) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
วิทยาศาสตร์ 1 (ว.1) ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 พบว่าอายุของนักศึกษา
สาขาวิชาเอกของครู และจำนวนครั้งของการทดสอบตลอดการเรียน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก
กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนสถิติการขาดเรียน และประสบการณ์การสอนของครูมีความ
สัมพันธ์ในเชิงลบ

พวงรัตน์ พยุงกิจ (2526) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ
บางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่
4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง จังหวัดราชบุรี พบว่า
ความถนัดทางการเรียนวิชาภาษาไทย เพศ จำนวนครั้งของการส่งแบบฝึกหัด จำนวนชั่วโมง
ในการฟังวิทยุต่อสัปดาห์ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนวิธีเรียน
แบบมีครูประจำกลุ่ม และภูมิหลังทางการศึกษาที่จบจากการศึกษาในระบบโรงเรียน มีความ
สัมพันธ์ในเชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ชาญ สุทธิสารากร (2526) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนของผู้เรียนที่ใช้หนังสือแบบเรียนแบบโปรแกรม แบบการรู้ตนเอง และแบบปกติ พบว่า
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่ใช้หนังสือเรียนแบบโปรแกรม สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มที่ใช้
หนังสือแบบการรู้ตนเอง และแบบปกติ

ศรีเชาวน์ วิทคติ (2526) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะ
ด้านสื่อในการเรียน และสถานการณ์ของผู้เรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุ และไปรษณีย์พบว่า ตัวแปรด้านสื่อในการเรียน และ
สถานการณ์ของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยที่สถานการณ์การสมรส
ของนักศึกษาเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้ดีที่สุด รองลงมาคือ
คะแนนผลการเรียนในชั้นประถมศึกษา 4 สถานะทางครอบครัว รายได้และความถี่ในการอ่าน
คู่มือเรียนของนักศึกษา

ประภาศรี โชคอุดมชัย (2527) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาภาษาอังกฤษเรื่อง การใช้ "Articles" ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 7
โรงเรียนผู้ใหญ่สามเสน กรุงเทพฯ พบว่ากลุ่มนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบโปรแกรม
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนปกติ

พีรพงษ์ สิทธิอมร (2527) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับที่ 4 โรงเรียนสกลราชวราวิทยาลัย จังหวัดสกลนคร
พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนจากแบบเรียนสำเร็จรูปมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่
เรียนตามปกติ

กรองแก้ว เงินศรี (2527) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่
ทางวิทยุและไปรษณีย์ประเภทมีครูประจำกลุ่ม ในจังหวัดอุบลราชธานี มุกดาหาร และร้อยเอ็ด
ในวิชาภาษาไทย 2 (ท2.) พบว่าเพศ สถาณภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประเทือง เผ่าประพันธ์ (2528) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 ในจังหวัดนครปฐม พบว่าทัศนคติทางวิทยาศาสตร์
มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

อภิชาติ เทียนเพิ่มพูน (2529) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 3 (ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์) ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จทางวิทยุและไปรษณีย์ ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับที่ 3 ในจังหวัดราชบุรี พบว่า
ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มที่ฟังรายการวิทยุรูปแบบละคร กับการฟังรายการวิทยุแบบสารคดี มีความ
แตกต่างกัน และการเรียนโดยการฟังรายการวิทยุรูปแบบสารคดี ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สูงกว่าการเรียนจากการฟังรายการวิทยุรูปแบบละคร

สมศักดิ์ พวงมาลี (2532) ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของนักศึกษาระบบทางไกลระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2530 ในเขตการศึกษา พบว่าอายุ

ของนักศึกษาความถนัดในการอ่านคู่มือเรียน และทำแบบฝึกหัด การทำงานควบคู่ไปกับการเรียนได้ และการนำเนื้อหาหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิตไปใช้ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิธีการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของครูประจำกลุ่ม และสถานภาพทางครอบครัว (อาศัยกับพ่อแม่) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อำนวยการ สุธาชัย (2534) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้การเรียนคณิตศาสตร์ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ในจังหวัดนครปฐมไม่ประสบความสำเร็จว่า ขึ้นอยู่กับการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่เอง

ชนะ เพชรแก้ว (2536) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ของกลุ่มที่ผ่านกระบวนการสอนทางโรงเรียนผู้ใหญ่ประเภทชั้นเรียน กับกลุ่มที่ศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ พบว่านักศึกษาที่ผ่านกระบวนการสอนทางโรงเรียนผู้ใหญ่ประเภทชั้นเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนทางวิทยุ และไปรษณีย์

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสามารถนำมาสรุปเป็นตาราง

ได้ดังนี้

ตารางสรุปปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาประเภทชั้นเรียน
และหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

ชื่อผู้วิจัย	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เขาวิน วัลยะเพ็ชร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความถนัดทางการเรียน 2. สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน
อำนาจ สุชัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะการเรียนของนักศึกษา
ศราธร งามมุข	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิธีการเรียนการสอน
ไพเราะ พุ่มมั่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความถนัดทางการเรียน
อดุลย์ เขียวอ่อน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความถนัดทางการเรียน 2. ประสบการณ์ในการสอนของครู 3. ประเภทความรู้เดิมของนักศึกษา 4. อัตราส่วนของนักศึกษาต่อห้องเรียน 5. อายุของนักศึกษา
ชนะ เพ็ชรแก้ว	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการสอน
วิกรม ชุ่มสาย ๗ อยุธยา	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิธีการสอน

ตาราง (ต่อ)

ชื่อผู้วิจัย	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิรุฬห์ นิลโมจน์	1. ความถนัดทางการเรียน 2. สาขาวิชาเอกของครู 3. จำนวนครั้งของการทดสอบตลอดการเรียน 4. สถิติการขาดเรียน 5. ประสบการณ์การสอนของครู
ประภาศรี โชคอุดมชัย	1. วิธีการสอน
พีรพงษ์ ลีทธิอมร	1. ประเภทของแบบเรียน
ประเทือง เผ่าประพันธ์	1. ทิศนต่อวิชา

จากตารางดังกล่าว สามารถนำมาสรุปเป็นปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน ได้แก่

- ความถนัดทางการเรียน
- อายุ
- สถิติการเข้าเรียน
- ทิศนต่อวิชา
- ลักษณะการเรียนของนักศึกษา
- ความรู้เดิม
- การฟังวิทยุเสริมบทเรียนหรือการอ่านหนังสือเพิ่มเติม
- เวลาในการทำงานของนักศึกษา

2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน

- สาขาวิชาเอกของครู
- จำนวนครั้งของการทดสอบตลอดการเรียน
- ประสบการณ์การสอนของครู
- วิธีการสอน

3. ปัจจัยด้านแบบเรียน

- ประเภทของแบบเรียน

4. ปัจจัยด้านโรงเรียน

- สภาพแวดล้อมในห้องเรียน
- อัตราส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน

ตารางสรุปปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ที่ลงทะเบียนเรียนประเภททางไกล หรือวิทยุไปรษณีย์

ชื่อผู้วิจัย	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
พวงรัตน์ พงษ์กิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความถนัดทางการเรียน 2. เพศ 3. จำนวนชั่วโมงในการฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษา 4. วิธีเรียน 5. ภูมิหลังทางการศึกษา
ชาญ สุทธิสารากร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทของหนังสือแบบเรียน
กรองแก้ว เงินศรี	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพศ 2. สถานภาพสมรส

ตาราง (ต่อ)

ชื่อผู้วิจัย	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
อภิชาติ เทียนพิมพ์	1. สื่อการเรียน
ศรีเชาวน์ วิทโคโต	1. สื่อในการเรียน 2. สถานภาพการสมรสของนักศึกษา 3. คะแนนผลการเรียนเดิม 4. สถานะทางครอบครัว 5. รายได้ 6. ความถี่ในการอ่านคู่มือเรียนของนักศึกษา
สมศักดิ์ พวงมาลี	1. องค์ประกอบด้านสถานภาพของนักศึกษา <ul style="list-style-type: none"> - เพศ - อายุ - สถานภาพในครอบครัว - อาชีพของนักศึกษา - เขตที่อยู่อาศัยของนักศึกษา - รายได้ของนักศึกษา 2. องค์ประกอบด้านสื่อการเรียน 3. องค์ประกอบด้านการจูงใจ 4. องค์ประกอบด้านการยอมรับวิธีการเรียน

จากตารางดังกล่าวสามารถนำมาสรุปเป็นปัจจัย 2 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน

- เพศ
- อายุ
- รายได้
- สถานภาพสมรส
- ภูมิหลังทางการศึกษา
- ความถนัดทางการเรียน
- จำนวนชั่วโมงในการฟังรายการ
- วิทยุเพื่อการศึกษาและอ่านคู่มือเรียน
- สถานภาพในครอบครัว
- เขตที่อยู่อาศัยของนักศึกษา
- การตั้งใจ
- การยอมรับวิธีการเรียน

2. ปัจจัยด้านแบบเรียนและวิธีเรียน

- ประเภทของหนังสือแบบเรียน
- สื่อการเรียน
- วิธีเรียน

จากตารางสรุปทั้ง 2 ตารางข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การศึกษานอกโรงเรียน ทั้ง 2 ประเภทนี้สามารถนำมาเป็นกรอบความคิดในเรื่อง ปัจจัยที่ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนด้วยตนเองได้เป็นบางส่วน แต่เนื่องจากการศึกษาประเภทวิธีด้วยตนเองนั้น มีความแตกต่างบางประการจากการศึกษาประเภทชั้นเรียน และทางไกล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติม จำนวน 6 ท่าน ดังนี้

2.4.2.2 บทสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านต่าง ๆ

กุลธร เลิศสุริยะกุล, ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

กรุงเทพมหานคร, 29 สิงหาคม 2537

1. ความรู้เดิม

2. การเรียนพิเศษ

3. เวลา : ต้องมีเวลาที่เหมาะสมในการศึกษาแบบเรียน

4. จำนวนปีที่ขาดความต่อเนื่องในการศึกษา : นักศึกษาหากเพิ่งจบ
จะมีผลสัมฤทธิ์ดีกว่าคนที่หยุดไปนาน โดยเฉพาะทฤษฎี เช่น วิทยุ คิดดี แต่หากเป็นสิ่งเสริมฯ
คนที่จบมานานอาจมีประสบการณ์มากกว่า คะแนนน่าจะดีกว่า

5. วัตถุประสงค์ในการศึกษา : มีนักศึกษานอกโรงเรียนจำนวนมาก

รัตนา พุ่มไพศาล, สัมภาษณ์ 2 กันยายน 2537

1. แรงจูงใจ (ภายใน/ภายนอก)

ภายใน : ความสนใจ และความต้องการเพิ่มพูนความรู้ หรือ
ต้องการวุฒิเพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นต่อไป

ภายนอก : การเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถศึกษาต่อ มีชัยมปลาย
ด้วยวิธีเรียนด้วยตนเอง

2. สถานภาพทางสังคม ต้องการการยอมรับจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง
ด้วย

3. สถานภาพทางเศรษฐกิจ มีกำลังทรัพย์พอที่จะสนับสนุนการเรียน
ด้วยตนเอง เรื่องเอกสาร ตำรา สื่อต่าง ๆ

4. ความพร้อมในด้านครอบครัว (เช่น ร่างกาย เวลา สติปัญญา ฯลฯ)

: พื้นฐานความรู้เดิม

: ช่วงเวลาที่จะใช้ในการศึกษาด้วยตนเอง

ปาน กิมปี, สัมภาษณ์ 5 กันยายน 2537

1. สถานภาพของผู้เรียน :

อายุ เพศ สถานภาพการสมรส สถานภาพในครอบครัว ภูมิลำเนาเดิม

2. สถานภาพทางเศรษฐกิจ :

รายได้ การประกอบอาชีพ

3. สถานภาพทางการศึกษา :

ภูมิหลังทางการศึกษา

4. วิธีเรียน :

ระยะเวลาในการเตรียมตัวสอบ วิธีการเตรียมตัวสอบ เช่น

เรียนทวดวิชา ศึกษาเอง กลุ่มตัว

5. จำนวนทวดวิชาที่ลงทะเบียน

6. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

7. สื่อการเรียน และคู่มือนักศึกษา

อุดม เขยแก้วศ์, สัมภาษณ์ 30 สิงหาคม 2537

1. การติว

นักศึกษาชอบให้มีการติวในการพบกลุ่ม มีการติวในกลุ่มจริง ๆ

โดยครูประจำกลุ่มหรือเพื่อนในเวลาพบกลุ่ม บางหน่วยก็ไม่มี

2. หนังสือ

ตรงตามทวดวิชา มีขายตามท้องตลาดทั่วไป บางจังหวัดห่างไกล

ไม่มีหนังสืออ่าน ทางหน่วยจัด มีหนังสือในห้องสมุด หนังสือทุกสำนักพิมพ์มีคุณภาพเหมือนกัน

3. ตัวอย่างข้อสอบ นักศึกษาอ่านมาก

4. การพบกลุ่ม

บางหน่วยจัด มีการติว การพบกลุ่มแน่นอน ทำให้นักศึกษา

นอกระบบมีโอกาสผ่านสูงขึ้น

- วิชาบังคับ ; ไม่น่าเกี่ยวกับความถนัด
- ค่าใช้จ่ายในการเรียน : ไม่น่ามีปัญหา คนไม่มีเงินสามารถ

ย่อมห้องสมุดได้

อาชัญญา รัตนอุบล, สัมภาษณ์ 31 สิงหาคม 2537

1. ปัจจัยด้านตัวนักศึกษาเอง
2. ปัจจัยด้านตัวครูในการแนะแนวการเรียนรู้อย่างตัวตนเองให้กับนักศึกษา
3. ปัจจัยด้านเนื้อหา/หลักสูตร
4. ปัจจัยด้านการเรียนการสอน/วิธีการเรียนการสอน/กิจกรรม

การเรียนการสอน

5. ปัจจัยด้านสื่อการเรียนการสอน/หนังสือแบบเรียน
6. ปัจจัยด้านการประเมินผล

อนุศักดิ์ อายุวัฒน์นะ, สัมภาษณ์ 31 สิงหาคม 2537

1. สถานภาพของผู้เรียน
2. สถานภาพสมรส
3. สถานภาพทางเศรษฐกิจ
4. ภูมิหลังทางการศึกษา
5. วิธีเรียน แบบเรียน
6. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จากการสัมภาษณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสามารถนำมาสรุปเป็นตาราง

ได้ดังนี้

ตารางสรุปจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนวิธีเรียนด้วยตนเอง

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กฤษกร เลิศสุริยะกุล	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้เดิม 2. การเรียนพิเศษ 3. เวลา : ต้องมีเวลาที่เหมาะสมในการศึกษา แบบเรียน 4. จำนวนปีที่ขาดความต่อเนื่องในการศึกษา 5. วัตถุประสงค์ในการศึกษา
รัตนา พุ่มไพศาล	<ol style="list-style-type: none"> 1. แรงจูงใจ 2. สถานภาพทางสังคม 3. สถานภาพทางเศรษฐกิจ 4. ความพร้อมในด้านครอบครัว 5. พื้นฐานความรู้เดิม 6. เวลาที่ใช้ในการศึกษด้วยตนเอง
ปาน กิมปี	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานภาพของผู้เรียน 2. สถานภาพทางเศรษฐกิจ 3. สถานภาพทางการศึกษา 4. วิธีเรียน 5. จำนวนหมวดวิชาที่ลงทะเบียน

ตาราง (ต่อ)

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	<ol style="list-style-type: none"> 6. แรงจูงใจผู้สัมฤทธิ์ 7. สื่อการเรียน
อุดม เขียววงศ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. การตีความ 2. หนังสือ 3. ตัวอย่างข้อสอบ 4. การพบกลุ่ม
อาชัญญา รัตนอบล	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักศึกษา 2. ครู 3. เนื้อหา/หลักสูตร 4. วิธีการเรียน 5. สื่อการเรียน 6. การประเมินผล
อนงค์ดี อายวัฒน์นะ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานภาพของผู้เรียน 2. สถานภาพสมรส 3. สถานภาพทางเศรษฐกิจ

ตาราง (ต่อ)

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	4. ภูมิหลังทางการศึกษา 5. วิธีเรียน แบบเรียน 6. แรงจูงใจผู้สัมฤทธิ์

จากตารางสรุปทั้ง 3 ตารางข้างต้น ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปปัจจัยที่ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

ก. สถานภาพส่วนบุคคล

- 1) อายุ
- 2) เพศ
- 3) สถานภาพการสมรส
- 4) สถานภาพในครอบครัว
- 5) ภูมิฐานะเดิม

ข. สถานภาพทางเศรษฐกิจ

- 1) รายได้
- 2) การประกอบอาชีพ

ค. สถานภาพทางการศึกษา

- 1) ภูมิหลังทางการศึกษา

ง. วิธีเรียนและแบบเรียน

1) แบบเรียน

2) ระยะเวลาในการเตรียมตัวสอบ

3) วิธีเตรียมตัวสอบ

จ. จำนวนหมวดวิชาที่ลงทะเบียน

ฉ. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์